

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
ข้อมูล ณ วันที่ ๔ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. สกฤต นายปัญญา ไคร์ครวญ

๒. เลขประจำตัวประชาชน

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๓๕๕/๑ หมู่ ๕ ตำบลจรเข้สามพัน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ๗๒๑๖๐

โทรศัพท์ ๐๘๐๔๓๒๒๐๐๓ Facebook นายปัญญา ไคร์ครวญ Line นายปัญญา ไคร์ครวญ

ปีเกิด พ.ศ. ๒๕๔๖

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา สถาบันการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาศึกษา (ปกศ.) ชั้นต้น คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัย ครูกาญจนบุรี

นายปัญญา ไคร์ครวญ เป็นเกษตรกรต้นแบบตำบลจรเข้สามพัน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ประมาณกว่า ๓๐ ปี ซึ่งเดิมมีอาชีพทำไร่และรับจ้างในการขนส่งสินค้าเกษตร และต่อมา ประกอบอาชีพค้าขาย โดยเปิดร้านขายเคมีภัณฑ์ทางการเกษตร จนได้รับผลกระทบจากสารเคมี มีปัญหาทางด้าน สุขภาพ จึงเริ่มหาแนวทางในการประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยยึดหลักตามแนวพระราชดำริ เกษตรทฤษฎีใหม่ และเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยเน้นการปลูกพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ ปัจจุบัน เป็นเกษตรกรต้นแบบและเป็นวิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภออุ้มทอง ซึ่งฐานเรียนรู้ใน ศพก. จำนวน ๔ ฐาน เพื่อให้บริการความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจทั่วไป ที่ต้องการพัฒนา/ศึกษาความรู้ด้านการเกษตร

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๔๔๘,๒๕๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

การดำเนินกิจกรรมในปัจจุบัน นายปัญญา ไคร์ครวญ มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

- กิจกรรมการลดต้นทุนการผลิต กิจกรรมที่ท คือ ทำนาข้าว โดยปลูกข้าวอินทรีย์ พื้นที่ ๑๗ ไร่
- การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ใช้ในกลุ่มสมาชิกศูนย์ข้าวฯ และชุมชน ส่งเสริมให้เกษตรกรมีพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง
- การผลิตพืชผัก-ผลไม้อินทรีย์ดำเนินการในรูปแบบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- การผลิตปุ๋ยหมักเติมอากาศ การใช้ปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพต่างๆ เช่น ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตจากปลา

หอยเชอรี่ รกหมู (ฮอโรมัน) น้ำชีวภาพจากผลไม้ เช่น สับปะรด มะละกอ เป็นต้น เพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และน้ำหมักสมุนไพร ป้องกันแมลงศัตรูพืช

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว และมีสินค้ารองคือ พืชผัก

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๒ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ แปลงเรียนรู้ นาข้าว พื้นที่ ๑๗ ไร่ แปลงเรียนรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภออุทุมพร ใช้เป็นแปลงสาธิตให้กับเกษตรกรที่เข้ามาศึกษาได้ โดยเกษตรกรต้นแบบ ยึดแนวคิดเกษตรอินทรีย์ และแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ในการโน้มน้าให้เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และเป็นแปลงถ่ายทอดองค์ความรู้ ศึกษาดูงานให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปทั้งในชุมชน ตลอดจนเกษตรกรจากภายนอกที่เข้ามาศึกษา



๒.๒ แปลงเรียนรู้การปลูกผักอินทรีย์ อยู่บริเวณ ศพก. ในพื้นที่ ๔ ไร่ (สินค้ารอง) แปลงผัก ทั้งในรูปแบบกลางแจ้ง และในโรงเรือน



๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๔ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๓.๑ ฐานเรียนรู้การผลิตปุ๋ยหมัก และปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ เป็นฐานเรียนรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิตปุ๋ยเคมี และสารเคมี และเป็นแนวทางในการทำนาแบบเกษตรอินทรีย์ โดยเป็นกระบวนการย่อยสลายวัสดุอินทรีย์ ซึ่งเมื่อย่อยสลายสมบูรณ์แล้วจะแปรสภาพเป็นปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ที่มีลักษณะสีดำคล้ำหรือสีน้ำตาลปนดำ มีคุณภาพสูงปลอดภัยจากเชื้อที่ก่อให้เกิดโรคพืชเกือบทุกชนิด มีคุณสมบัติที่ดีต่อรากพืช พืชสามารถดูดซับไปใช้ได้ทันที เกษตรกรทำเองได้ ซึ่งเป็นแนวทางในการพึ่งพาตนเองได้



๓.๒ ฐานเรียนรู้โรงสีข้าว เป็นกิจกรรมการแปรรูปข้าว เป็นข้าวกล้อง กข ๔๓ และ ปทุมธานี๑ ในแปลงเรียนรู้ เพื่อส่งจำหน่ายให้กับผู้ค้า ซึ่งมีการกำหนดแผนการจัดส่งแบบต่อเนื่อง จึงทำให้ไม่มีปัญหาด้านการตลาด



๓.๓ ฐานเรียนรู้ไก่ไข่อารมณ์ดี เป็นฐานเรียนรู้ที่อยู่ในบริเวณ ศพก. มีการดำเนินกิจกรรมด้านการผลิตอาหารโปรตีนจากสัตว์ โดยเลี้ยงไก่ไข่แบบปล่อยตามธรรมชาติ อาหารของไก่ได้จากเศษผัก เศษผลไม้ในแปลง และปลายข้าวผสมกับรำข้าว ที่ได้จากการสีข้าว ทำให้ครัวเรือนมีไข่ไว้บริโภค เพื่อลดรายจ่าย และจำหน่ายในชุมชน เป็นการสร้างรายได้ในครัวเรือน



๓.๔ ฐานเรียนรู้การปลูกผักอินทรีย์ เป็นฐานเรียนรู้ที่มีการจัดพื้นที่เป็นแปลงเรียนรู้ภายใน ศพก. ประกอบด้วยกิจกรรมการปลูกพืชผักอินทรีย์ ซึ่งในฐานเรียนรู้นี้ทำให้เกิดกลุ่มรองรับ ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์ทุ่งทองยั่งยืน มีสมาชิก ๓๖ ราย ผลิตพืชผักในระบบเกษตรอินทรีย์ เพื่อรวบรวมส่งให้ผู้ค้า ได้แก่ Lemon Farm ทำให้เกษตรกรต้นแบบ และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มีรายได้อย่างมั่นคงและต่อเนื่อง ปัจจุบันถือเป็นรายได้หลักของครัวเรือน



๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

- ๔.๑.๑ การลดต้นทุนการผลิตข้าว
- ๔.๑.๒ มาตรฐานสินค้าเกษตร
- ๔.๑.๓ บัญชีครัวเรือน
- ๔.๑.๔ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว
- ๔.๑.๕ การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย
- ๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๔.๒.๑ เศรษฐกิจพอเพียง
 - ๔.๒.๒ เกษตรทฤษฎีใหม่
 - ๔.๒.๓ เกษตรผสมผสาน
- ๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย
 - ๔.๓.๑ การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
 - ๔.๓.๒ แผนธุรกิจ
 - ๔.๓.๓ การปลูกผักอินทรีย์
- ๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)
 - การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

หลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว มีการถ่ายทอดความรู้ กระบวนการผลิตข้าวโดยยึดหลัก เกษตรอินทรีย์ เริ่มจากการจัดการแปลงอย่างไรให้ปลอดภัยจากสารเคมี ในแปลงรอบข้างโดยการทำแนวกันชน ขั้นตอนของการเตรียมดิน การปลูก การปฏิบัติดูแลรักษา โดยใช้มาตรฐาน เกษตรอินทรีย์

การกำหนดแผนการเรียนรู้ โดยมีการทำปฏิทินการปลูกข้าว พร้อมกำหนดช่วงเวลาในการถ่ายทอด ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติจริงในแปลงปลูก มีการลงสำรวจระบบนิเวศในแปลง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการ ขอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์กับเกษตรกรหรือผู้ที่เข้าศึกษาเรียนรู้ใน ศพก.

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผน อย่างละเอียด)

เป็นคณะกรรมการของ ศพก.ระดับจังหวัดในส่วนของเกษตรกรต้นแบบ โดยมีการรณรงค์ และผลักดันให้เกิด โครงการส่งเสริมการปลูกผักอินทรีย์ พืชสมุนไพร และการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แบบ PGS

เป็นคณะกรรมการ ขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในระดับอำเภอ พร้อมทั้งร่วมวิเคราะห์และเสนอแนวทางการ พัฒนาด้านการเกษตรในพื้นที่อำเภออุ้มทอง เพื่อนำไปสู่การเสนอโครงการต่างๆ เข้าแผนพัฒนาการเกษตรระดับจังหวัด

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) ดำเนินการโดยการประชุมคณะกรรมการ ศพก. และ ศพก.เครือข่าย และหน่วยงานภาคี ในระดับอำเภอ ร่วมกันวิเคราะห์พื้นที่ สถานการณ์การผลิตสินค้าด้านการเกษตร

**แผนพัฒนาศักยภาพศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ปี พ.ศ. ๒๕๖๘
อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี**

การพัฒนา ศพก. เพื่อให้มีความพร้อมในการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ คณะกรรมการเครือข่าย ศพก. อำเภอ และหน่วยงานภาคี ร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางการพัฒนาศักยภาพ ศพก. ดังนี้

๑. การวิเคราะห์และมาตรการลดความเสี่ยงในการพัฒนา ศพก. ที่จะเกิดขึ้น ได้ ดังนี้

ที่	ด้านความเสี่ยง	ผลกระทบที่เกิด	มาตรการลดความเสี่ยง
๑.	ด้านการเงิน	การบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียน	ทำบัญชีต้นทุน รายรับ-รายจ่าย
๒.	ด้านการดำเนินงาน	เกษตรกรต้นแบบมีภารกิจในแปลงเกษตรของตนเอง และมีกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภาคีอื่นๆ ทำให้การดำเนินงาน ศพก.ไม่เป็นไปตามกระบวนการ	จัดตั้งศูนย์เครือข่ายที่ครอบคลุมทุกด้าน
๓.	ด้านตลาด	ผู้มารับบริการต้องการองค์ความรู้ที่หลากหลาย	จัดให้มีฐานเรียนรู้ และองค์ความรู้รอบด้าน เพื่อให้เป็นที่สนใจของเกษตรกร
๔.	ด้านเทคโนโลยี	เทคโนโลยีที่มีอยู่ล้าสมัย	บูรณาการด้านเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ จากแปลงใหญ่, ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
๕.	ด้านสิ่งแวดล้อม	ปัญหาสภาวะอากาศแปรปรวน	การวางแผนการผลิตให้ตรงกับปริมาณน้ำในพื้นที่และสภาพอากาศ พร้อมทั้งส่งเสริมการทำนาแบบเปียกสลับแห้ง
๖.	ด้านการเมืองและกฎระเบียบ	นโยบาย และงบประมาณจากทางภาครัฐ	บริหารงานโดย ศพก. เป็นหลัก พัฒนา ศพก. ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้

****หมายเหตุ: ด้านความเสี่ยงสามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมตามสภาพพื้นที่ของ ศพก. นั้น ๆ**

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงจูงใจในการดำเนินการทำการเกษตรปลอดภัย เกิดจากปัญหาทางด้านสุขภาพ จึงเริ่มหาแนวทางในการประกอบอาชีพทางการเกษตรโดยยึดหลักตามแนวพระราชดำริ เกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ โดยเน้นการปลูกพืชในระบบเกษตรอินทรีย์ โดยเข้าร่วมโครงการวิจัยเกษตรกรรมยั่งยืน ๓ ปี ได้ไปศึกษาดูงานทั่วประเทศ เห็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ ๒๐ ปี ลงมือทำ มีกลุ่มเพื่อนร่วมอาชีพทำมาตั้งแต่ ปี ๒๕๔๗ จนปี ๒๕๔๙ ได้รับมาตรฐาน IFOAM

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

- การทำการเกษตรที่มีผลผลิตตกต่ำ ทำนาปลูกข้าวได้ ๓๐๐ กิโลกรัม/ไร่ จนกระทั่งได้ไปศึกษาเรียนรู้กับปราชญ์ชาวบ้าน คือ นายทองเหมาะ แจ่มแจ้ง และมูลนิธิข้าวขวัญ โดยยึดหลักการลดต้นทุนการผลิต การผลิตปัจจัยการผลิตใช้เอง

- การจัดการเมล็ดพันธุ์
- การไม่เผาฟาง ไม่เผาเศษวัสดุทางการเกษตร
- ปรับปรุงบำรุงดินโดยการปลูกปุ๋ยพืชสด เช่น ถั่วเขียว ปอเทือง
- การปลูกพืชหมุนเวียน
- ใช้ปูนมาร์ล ปรับสภาพดิน
- การใช้ปุ๋ยหมักที่ผลิตเอง

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

นายปัญญา ไคร้ครวญ กล่าวว่า วิธีการทำนาของตนเองใช้ปุ๋ยหมักที่ผลิตเองซึ่งเป็นเทคโนโลยีเด่นของ ศพก. อำเภออุทุมพร เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุ เพิ่มธาตุอาหารในดิน ปรับโครงสร้างของดิน เป็นการรักษาความชื้นในดิน ให้เหมาะสมกับความต้องการในการเจริญเติบโตของข้าว และเป็นการใช้น้ำอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ขั้นตอนและวิธีการใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำชีวภาพ ในการปลูกข้าวอินทรีย์

๑. ก่อนการเตรียมดินของการปลูกข้าวแต่ละครั้ง ใส่ปุ๋ยหมัก อัตรา ๓๐๐ กก.ต่อไร่

๒. เตรียมดินโดยการไถกลบตอซังและกลบปุ๋ยหมัก (ไถแห้ง) ทิ้งไว้ ๑๕ วัน

๓. เปิดน้ำเข้านา ทาเทือก ใส่ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ในขณะที่ทำเทือก โดยใช้ปริมาณน้ำพอเหมาะ ไม่มากเกินไป และจะไม่ระบายน้ำทิ้ง

๔. หว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวออก ที่บ่มไว้ ๑-๒ คืบ โดยใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ ๒๕ กก.ต่อไร่
๕. ไม่ปล่อยน้ำเข้านาในช่วง ๒-๓ วัน เพื่อให้รากข้าวแทงลงดิน
๖. ควบคุมระดับน้ำ ตามความสูงของต้นข้าว เพื่อเป็นการคุมวัชพืช
๗. ข้าวอายุ ๒๐ วัน ใส่ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ อัตรา ๕ ลิตรต่อไร่ ทุก ๑๐- ๑๕ วัน จนอายุข้าวได้ ๘๐ วัน
ใช้ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ สูตรบำรุงต้น ตาดอก และเมล็ด ฉีดพ่น ควบคู่ไปด้วย

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน
ขั้นตอนและวิธีการใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำชีวภาพ ในการปลูกข้าวอินทรีย์
๑. ก่อนการเตรียมดินของการปลูกข้าวแต่ละครั้ง ใส่ปุ๋ยหมัก อัตรา ๓๐๐ กก.ต่อไร่
๒. เตรียมดินโดยการไถกลบตอซังและกลบปุ๋ยหมัก (ไถแห้ง) ทิ้งไว้ ๑๕ วัน
๓. เปิดน้ำเข้านา ทำเทือก ใส่ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ในขณะที่ทำเทือก โดยใช้ปริมาณน้ำพอเหมาะ ไม่มาก
จนเกินไป และจะไม่ระบายน้ำทิ้ง

๔. หว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวออก ที่บ่มไว้ ๑-๒ คืบ โดยใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่
๕. ไม่ปล่อยน้ำเข้านาในช่วง ๒-๓ วัน เพื่อให้รากข้าวแทงลงดิน
๖. ควบคุมระดับน้ำ ตามความสูงของต้นข้าว เพื่อเป็นการคุมวัชพืช
๗. ข้าวอายุ ๒๐ วัน ใส่ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ อัตรา ๕ ลิตรต่อไร่ ทุก ๑๐- ๑๕ วัน จนอายุข้าวได้ ๘๐ วัน
ใช้ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ สูตรบำรุงต้น ตาดอก และเมล็ด ฉีดพ่น ควบคู่ไปด้วย

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)
การจัดการเมล็ดพันธุ์
๑. ใช้เมล็ดพันธุ์จากศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว หรือบ้านนายทองเหมาะ แจ่มแจ้ง และมูลนิธิข้าวขวัญ
๒. นำมาขยายพันธุ์
๓. คัดเมล็ดพันธุ์ เช่น ข้าวลิบใช้วิธีการสีบอกออก แขนเมล็ดพันธุ์ ใช้เกลือใส่ข้าวเพื่อคัดเมล็ดลิบออก
แช่น้ำ ๑ คืบ หรือไม่ต่ำกว่า ๒๔ ชั่วโมง แล้วสรง (นำข้าวขึ้นจากน้ำเกลือ) ล้างน้ำเกลือออก ๒ น้ำ ใส่ถุง บ่มไว้ ๑ คืบ
พร้อมหว่าน

การเตรียมดิน

๑. การย่อยสลายฟางข้าวและตอซัง สามารถทำได้ ๒ วิธี เกษตรกรสามารถปรับใช้ได้ตามความสะดวก
๑.๑ วิธีการแรกเป็นการเตรียมแปลงนาโดยปล่อยให้ย่อยสลายเองตามธรรมชาติซึ่งมีวิธีการคือ
หลังจากที่เก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวแล้ว กระจายฟางให้ทั่วแปลงนาสูบน้ำเข้านาสูงประมาณ ๑-๓ เซนติเมตร ปล่อยแช่ไว้
๑ คืบ จากนั้นใช้รถแทรกเตอร์จอบหมุนปั่นดินและปล่อยแปลงนาทิ้งไว้ประมาณ ๗-๑๕ วัน ในสภาพดินมีความชื้น
แต่ไม่ต้องให้น้ำท่วมขัง เพื่อให้ฟางย่อยสลายก็สามารถเตรียมดินตามขั้นตอนปกติได้ต่อไป

๑.๒ วิธีการที่ ๒ การย่อยสลายฟางข้าวด้วยปุ๋ยอินทรีย์น้ำ พด.๒ วิธีนี้จะมีจุลินทรีย์มาช่วยในการย่อยสลายได้เร็วขึ้น วิธีการคือหลังจากที่เก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวแล้ว กระจายฟางข้าวให้ทั่วแปลงนา จากนั้นใช้รถขุดย่ำในแปลงนา เพื่อให้ตอซังข้าวล้มลงราบกับแปลงนา สูบน้ำเข้าแปลงนาพร้อมกับใส่น้ำหมักชีวภาพ พด.๒ โดยใช้อัตรา ๕ ลิตรต่อไร่ ซึ่งน้ำในนาข้าวในระดับที่ท่วมฟางข้าว ๓ - ๕ เซนติเมตร ประมาณ ๗ - ๑๕ วัน ก็เตรียมดินได้ตามขั้นตอนปกติ การย่อยสลายฟางข้าวใช้เวลาไม่นาน ใช้เวลาประมาณ ๗ - ๑๕ วัน เป็นการลดการเผาฟาง ยังทำให้ไม่เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม และยังช่วยเพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุให้กับนาข้าว

๒. ปั่นดิน หมักทิ้งไว้ ๓ - ๕ วัน

๓. ย่ำและทำเทือก พร้อมใส่น้ำหมักชีวภาพ ปริมาณ ๒๐ ลิตรต่อไร่ โดยรักษาระดับน้ำประมาณ ๕ - ๑๐ เซนติเมตร

๔. หว่านข้าว กักน้ำไว้ ๒ - ๓ วัน โดยยึดหลักความรู้ “ข้าวหายใจในน้ำได้ แต่วัชพืชหายใจในน้ำไม่ได้” เป็นการควบคุมวัชพืชอีกทางหนึ่ง แล้วจึงเปิดน้ำออก

๕. หลังจากนั้น อีก ๑๕ วัน เปิดน้ำเข้า พร้อมฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพ อัตรา ๕ ลิตรต่อไร่ และใส่ปุ๋ยหมักอัตรา ๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ปล่อยให้แห้ง ๑๕ วัน สลับกับเปียก ๑๕ วัน จนถึงระยะเวลา ๔๕ วัน

๖. อายุข้าว ๔๕ วัน ใส่ปุ๋ยหมัก อัตรา ๑๕๐ - ๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ พร้อมกับฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพ สูตรฮอร์โมน และจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง ทุก ๗ วัน จนถึงอายุข้าว ๖๐ วัน

๗. ดูแลรักษาแปลงนาข้าว ด้านอารักขาพืช โดยการหมั่นตรวจแมลงศัตรูพืช และแมลงศัตรูธรรมชาติ หากมีการพบว่ามีแมลงศัตรูพืชเกินกว่าการควบคุมของแมลงศัตรูธรรมชาติ ใช้น้ำหมักสมุนไพรในการป้องกันกำจัด จนถึงระยะเก็บเกี่ยว

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยี มาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติม เพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๗ - ๒ - ๐ ไร่

- ข้าวกล้อง พันธุ์ กข ๔๓ จำนวน ๕,๐๐๐ กิโลกรัมต่อปี ส่งบริษัท Lemon farm
ราคากิโลกรัมละ ๕๐ บาท

- ข้าวกล้อง พันธุ์ปทุมธานี๑ จำนวน ๒,๐๐๐ กิโลกรัมต่อปี ส่ง บริษัท ของเดอร์
ราคากิโลกรัมละ ๓๕ บาท

๑.๒) ผักสวนครัวในโรงเรือน พื้นที่ปลูกจำนวน ๔ โรงเรือน ๆ ละ ๑๔๐ ตารางเมตร
(๒๐ x ๗ เมตร) ปริมาณ ตามแผนการผลิตของ บริษัท Lemon farm

- ผักสวนครัว นอกโรงเรือน พื้นที่ปลูกจำนวน ๑-๒-๐ ไร่ ปริมาณ ตามแผนการผลิตของ
บริษัท Lemon farm

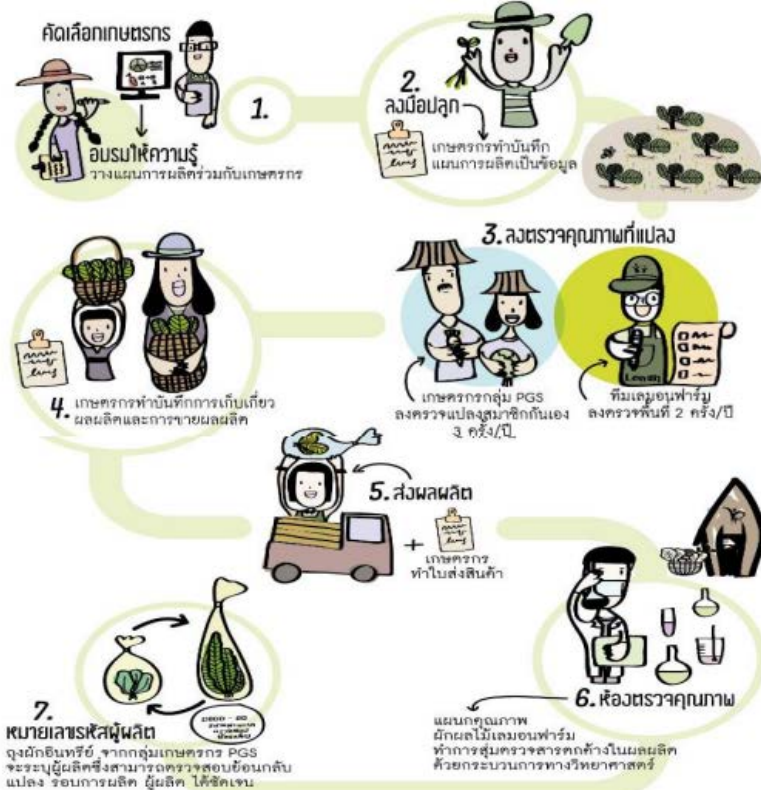
๑.๓) ไม้ผล พื้นที่ปลูก ๒ ไร่ ปลูกแบบผสมผสาน เช่น ฝรั่ง มะม่วง กล้วย ส้มโอ มะนาว ฯลฯ
ปริมาณ ตามแผนการผลิตของ บริษัท Lemon farm

กระบวนการควบคุมคุณภาพ

ผักผลไม้อินทรีย์ Lemon Farm จากแปลงถึงมือผู้บริโภค

✓ ผู้บริโภคมั่นใจคุณภาพผลผลิต

✓ ปลอดภัยจากสารตกค้างและป้องกันการปลอมปน



๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลาเบญจพรรณ จำนวน ๑ บ่อ เพื่อบริโภคและจำหน่าย

๒.๒) ปลาสลิด จำนวน ๑ กระชังบ่ เพื่อบริโภคและจำหน่าย

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) ไก่ไข่อารมณ์ดี จำนวน ๒๐ ตัว เพื่อบริโภคและจำหน่าย



๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก. มีดังนี้ (ให้ระบุต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้าข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าเตรียมดิน เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๕๒๕ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าปุ๋ยหมัก เป็นเงิน ๘๐๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ/สมุนไพร/ฮอร์โมนชีวภาพ เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าแรงงาน หว่านข้าว/หว่านปุ๋ยหมัก/ฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพและสมุนไพร เป็นเงิน ๖๐๐ บาท/ไร่

๑.๖) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นเงิน ๔๐๐ บาท/ไร่

๑.๗) ค่าเก็บเกี่ยว เป็นเงิน ๕๐๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต เป็นเงิน ๔,๓๒๕ บาท/ไร่

ผลผลิต ข้าวเปลือก ๔๕๐ กก./ไร่ สีเป็นข้าวกล้อง จำนวน ๒๗๐ กก.ราคาเฉลี่ย ๔๒ บาท/กก.

เป็นเงิน ๑๑,๓๔๐ บาท/ไร่

รายได้ จากการจำหน่ายข้าวกล้อง เป็นเงิน ๒๒,๖๘๐ บาท/ไร่/ปี (ทำนาปีละ ๒ ครั้ง)

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ไม่มี.....

เฉลี่ยรายได้วันละ.....ไม่มี.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จาก ผัก และ ไข่ไก่ เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๑,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากผลไม้ และปลา เฉลี่ยรายได้ ๑,๒๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี ข้าวสาร (ข้าวกล้อง) เฉลี่ยรายได้ปีละ ๓๘๕,๕๖๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

๑) มีองค์ความรู้และมินวัตกรรมในด้านการผลิตสินค้าเกษตร

๒) สุขภาพแข็งแรง

๓) ทำให้เกิดรายได้หลัก

๔) มีตลาดนำการผลิต

๕) มีอาหารบริโภคที่ปลอดภัยไร้สารพิษ

ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่นๆ

๑) เป็นตัวอย่างในการลดต้นทุนการผลิต ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ในครัวเรือน

๒) มุ่งมั่นในการพึ่งพาตนเองลดการพึ่งพาจากบุคคลภายนอก หรือนโยบายของรัฐบาล

๓) สร้างแนวทางการเพิ่มมูลค่าสินค้าของครัวเรือนเกษตรกร

ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

๑) ศพก. มีความพร้อมและมีศักยภาพเพื่อรองรับการฝึกอบรมในด้านการเกษตร

๒) ศพก.เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีแปลงเรียนรู้ทางด้านเกษตรอินทรีย์ ด้านเศรษฐกิจพอเพียง และ
ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศ

๓) ทำให้ชุมชนมีความตระหนักในการรักษาสีเขียว

๔) เกิดการรวมกลุ่ม เช่น วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมอาชีพ กลุ่มอนุรักษ์ป่าและ
สีเขียว

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ :

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสีเขียวหรืออนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การทำปุ๋ยหมักใช้เอง ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

- คุณภาพดินดีขึ้น

- รักษาระบบนิเวศในแปลงนา แปลงเกษตรอื่นๆ

- การใช้น้ำอย่างเหมาะสมกับพืช

- ผลิตสารชีวภัณฑ์ใช้ในการป้องกันกำจัดทดแทนการใช้สารเคมีได้แก่ เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบีเวอร์เรีย

- การทำน้ำหมักชีวภาพโดยการหมักเศษผลไม้และเศษผักต่างๆ เพื่อเป็นปุ๋ยใช้ในพืชผักต่างๆ

- การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแทนการเผาและหมักเศษฟางข้าวโดยการไถสาง พด ๑.พด ๒ .ในการหมักเพื่อปรับ
โครงสร้างดินให้เหมาะสมในการปลูกข้าว

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

๑) สร้างระบบนิเวศ

๒) ต้นข้าวไม่อ่อนแอ เจริญเติบโตสมบูรณ์

๓) สุขภาพคนแข็งแรง

๔) ลดต้นทุนการผลิต

๕) ผู้บริโภคมีความเชื่อมั่นในสินค้า

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

๑) ข้าวอินทรีย์

๒) ผักอินทรีย์

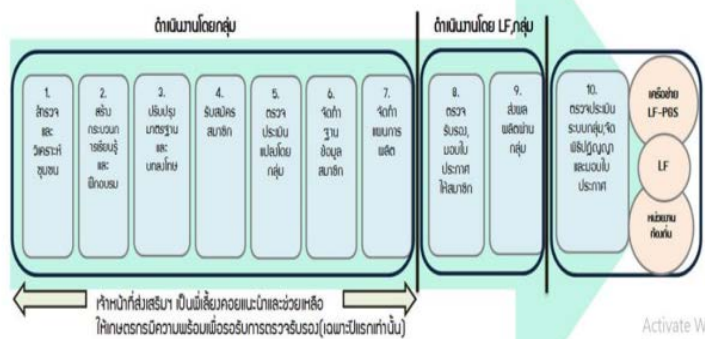
๓) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

๔) มีแปลงข้าว และผัก ที่เป็นงานวิจัยร่วมกับทางสถาบันการศึกษา

๕) มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ที่ดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรอินทรีย์ ภายใต้ ศพก.และหน่วยงาน
ภาคเอกชนร่วมกันแก้ปัญหาของสมาชิก ดังนี้

ศพก. อำเภอร่องทอง & วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ทุ่งทองยั่งยืน & Lemon Farm Organic PGS ปัญหาหนี้สินครัวเรือน สุขภาพแม่ชาวนาในพื้นที่ อำเภอร่องทองประสบกับปัญหาด้านต้นทุนที่สูงจาก การทำนาเคมีที่ต้องพึ่งปัจจัยการผลิตจากร้านขายเคมีภัณฑ์ ชีวิตถูกผูกขาดทุกด้านต้องพึ่งพาภายนอกทั้งหมด และสุขภาพแย่ลงจากการใช้สารเคมีอย่างหนัก ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ (ก่อนการจัดตั้ง ศพก.) นายปัญญา ไคร์ครวญ (ผู้นำกลุ่ม) ชวนเพื่อนชาวนาที่ประสบปัญหาเหมือนกัน จัดตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์ อำเภอร่องทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เปลี่ยนแนวคิดจากการทำนาเคมีเพื่อหวังร่ำรวยสู่ชาวนาอินทรีย์ที่เกื้อกูลธรรมชาติ สามารถพึ่งตนเองได้ พออยู่พอกินตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิถีอินทรีย์ วิธีการเรียนรู้ เมื่อเพื่อนชาวนาได้เข้ามาทำเกษตรอินทรีย์ มีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถยืนได้ด้วยตัวเอง มองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม เข้าใจธรรมชาติจากที่เคยทำนาปีละ ๓ ครั้ง ลดมาทำเพียงปีละ ๒ ครั้ง ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ กลุ่มเกษตรอินทรีย์ ได้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ทุ่งทองยั่งยืน นำโดยนายปัญญา ไคร์ครวญ และสมาชิก ๗ คน เพื่อร่วมกันคิดร่วมกันทำการเกษตรแบบพึ่งพาตนเองได้ โดยเปลี่ยนแนวคิดจากการทำนาเคมีอินทรีย์ที่เกื้อกูลธรรมชาติ ไม่ใช่สารเคมีใดๆ อันจะเกิดผลกระทบต่อดิน น้ำ และอากาศ ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นฟูระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ คุณสุวรรณา จิวัฒน์ไพบูรณ์ (ที่ปรึกษากลุ่มทุ่งทองฯ) ได้ชักชวนคุณสุวรรณา หลั่งน้ำสังข์จากเลมอนฟาร์ม มาเยี่ยมกลุ่ม ซึ่งขณะนั้นเกิดปัญหาน้ำแล้ง ทางกรมห้ามปลูกข้าวนาปรัง ปลูกข้าวได้เพียง ๑ ครั้ง ทำให้รายได้ไม่เพียงพอเลี้ยงครอบครัว กลุ่มทุ่งทองยั่งยืนภายใต้แกนนำของนายปัญญา ไคร์ครวญ ประธานกลุ่ม ร่วมมือกับเลมอนฟาร์มแก้ปัญหา น้ำ แล้งสลับท่วมเป็นประจำ โดยปรับเปลี่ยนวิถีเกษตรจากการปลูกข้าวเป็นหลักมาสู่ การทำสวนผักผลไม้อินทรีย์ ภายใต้ระบบ Lemon Farm Organic PGS ทำให้เกษตรกรสมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีรายได้ตลอดทั้ง ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ (หลังการจัดตั้ง ศพก.) วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ทุ่งทองยั่งยืน เข้าร่วม Lemon Farm Organic PGS สมาชิกทั้งหมด ๔๐ ราย พื้นที่ทั้งหมด ๕๕๐ ไร่ ผลผลิตหลัก ได้แก่ ข้าวไรซ์เบอร์รี่อินทรีย์ ข้าวทับทิมชุมแพ ข้าวกล้อง กข ๔๓ ผักและผลไม้ตามฤดูกาล

ระบบการรับรองมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม Lemon Farm Organic PGS



นายปัญญา ไคร์ครวญ กล่าวว่า

๑. ในส่วนของตนเอง หมั่นศึกษาหาความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้รู้ในด้านต่างๆที่ตนเองต้องการ โดยการเข้ารับการอบรม จากหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน

๒. ทดลองปฏิบัติจริง โดยนำความรู้ที่ได้รับจากการไปอบรมมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบท และถ่ายทอด ความรู้ให้กับเกษตรกร หน่วยงาน และส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

๓. ต้องมีความอดทน เสียสละ และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๔. ในฐานะของประธาน ศพก. มีการปรึกษารื้อกับคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่ายเพื่อรับทราบปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่อำเภออุ้มหา และร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาในรูปแบบของการประชุม คณะกรรมการ ศพก. ทุกครั้ง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ ให้แก่เกษตรกรในชุมชน พื้นที่ใกล้เคียง และเกษตรกรทั่วไป ที่ติดต่อมาทางเว็บไซต์ และมาติดต่อโดยตรงกับ ศพก. โดยมีหลักสูตรการเรียนรู้ดังนี้ หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

หลักสูตรหลัก จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การลดต้นทุนการผลิตข้าว
- มาตรฐานสินค้าเกษตร
- บัญชีครัวเรือน
- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว
- การผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย

หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- เศรษฐกิจพอเพียง
- เกษตรทฤษฎีใหม่
- เกษตรผสมผสาน

หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

- การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
- แผนธุรกิจ
- การปลูกผักอินทรีย์

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แนะนำการแก้ปัญหาเรื่อง การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้วิถีธรรมชาติก่อน หรือการใช้วิธีควบคุมโดยสารชีวภัณฑ์

การรับเรื่องร้องเรียน ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร มีการรับเรื่องและส่งต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป แต่ส่วนใหญ่ยังไม่มีการร้องเรียนมาที่ ศพก.

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

การประชุม กรรมการ ศพก.และแปลงใหญ่ระดับอำเภอปีละ ๔ ครั้ง ซึ่งเป็นเวทีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ การให้ความรู้ด้านวิชาการเกษตรใหม่ๆ มาเติมเต็มให้กับกรรมการ รวมทั้ง ศพก.เครือข่าย และมี แฟนเพจ เฟสบุ๊ค ให้สืบค้นข้อมูลต่างๆ

เกษตรกรรมให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร ทาง ศพก.มีเอกสารวิชาการของหน่วยงานต่างๆ ให้บริการ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมประมง กรมชลประทาน กรมตรวจบัญชี ฯลฯ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

การขยายผลองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติของเกษตรกร ที่เห็นผลชัดเจนคือการเกิดกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์ทุ่งทองยั่งยืน มีการนำความรู้ไปปฏิบัติในแปลงทำให้เกิดรายได้ ที่มั่นคง สามารถสร้างอาชีพอีกทางหนึ่ง ให้เกษตรกร

ในส่วนของการศึกษาดูงานของนักเรียน นักศึกษา ทางสถาบันการศึกษาได้นำไปเป็นหลักสูตร ในการเรียนรู้ด้านการเกษตรในสถาบันการศึกษา ทำให้เกิดการสร้างสำนึกในการเป็นเกษตรกรกับคนรุ่นใหม่ที่สามารถ สร้างรายได้จากอาชีพการเกษตร ซึ่งเป็นการอนุรักษ์การเป็นเกษตรกรไว้สืบต่อไป

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ โดยมีการแต่งตั้งจากหน่วยงาน และชุมชนดังนี้

- ๑) ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภออุทุมพร
- ๒) ประชาชนทางด้านการเกษตร
- ๓) อาสาสมัครชลประทาน
- ๔) ประธานกลุ่มบริหารผู้ใช้น้ำ กลุ่มผู้ใช้น้ำทุ่งนาใหม่ยายพุก
- ๕) กรรมการกลุ่มรักษำป่าหินงาม
- ๖) กรรมการด้านสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบลจระเข้มสามพัน
- ๗) ที่ปรึกษาด้านการเกษตรของเทศบาลตำบลจระเข้มสามพัน
- ๘) หมอดินอาสา ของกรมพัฒนาที่ดิน
- ๙) ประธานวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ทุ่งทองยั่งยืน

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- ๑) ให้บริการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตร (ข้าว พืชผัก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำหมัก ฯลฯ)
- ๒) ประสานงานกับหน่วยงานภาคีในการถ่ายทอดความรู้ เช่น ธ.ก.ส. โรงเรียน กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี สำนักงานประมงอำเภออุทุมพร สำนักงานปศุสัตว์ อำเภออุทุมพร

๓) แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ ศพก.เครือข่ายระดับอำเภอ และร่วมเป็นคณะกรรมการ ศพก.ระดับ จังหวัดสุพรรณบุรี

๔) นำสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ทุ่งทองยั่งยืน ไปอบรมเพิ่มความรู้ความสามารถเพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชน กับหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค ๘ จังหวัดสุพรรณบุรี สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ๒ จังหวัดสุพรรณบุรี สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ และต่างพื้นที่ และ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สาขาสุพรรณบุรี

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- ๑) ได้เรียนรู้กับหน่วยงานต่างๆ เพื่อยกระดับชีวิตให้ดีขึ้น
- ๒) นำความรู้มาถ่ายทอดให้กับสมาชิกวิสาหกิจชุมชน และบุคคลทั่วไปในชุมชน
- ๓) ทำให้เกิดความเชื่อมั่นทั้งผู้ประกอบการ ผู้ผลิต ทำให้มีตลาดที่ยั่งยืน
- ๔) มีกฎเกณฑ์ และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ (PGS , ORGANIC Thailand)

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

- ๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ
 - ประธานวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ทุ่งทองยั่งยืน
 - ประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำทุ่งนาใหม่ยายพุก
 - อาสาสมัครชลประทาน
 - กรรมการสิ่งแวดล้อม
 - มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน
 - ประชาชนด้านการทำนา การปลูกผัก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ
 - เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตที่ปลอดภัย ปลอดภัย และเศรษฐกิจพอเพียง

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมจิตอาสาในวันสำคัญ ทำความสะอาดโดยใช้เครื่องจักรส่วนตัว รถแทรกเตอร์เกรดดิน ปรับภูมิทัศน์ ปรับพื้นที่
- สร้างบุคลากรรุ่นใหม่ที่เป็นผู้นำด้านต่าง ในชุมชน
- สนับสนุนด้านการศึกษาในโรงเรียน
- ส่งเสริมสนับสนุนด้านสุขภาพในโรงพยาบาล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจรเข้สามพัน

๔. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

นายปัญญา ไคร้ครวญ กล่าวว่า

- ๑) ยึดคำสอนของพ่อ พ่อของกรมสอนไว้ว่า “ความสำคัญของนามสกุล ไคร้ครวญ” บาลีก้ากับว่า นิสสัมภรณ์ เสียโย แปลว่า กิจการใดๆ ที่เราทำต้องไตร่ตรอง และคิดทบทวนให้รอบคอบ ในทุกกรณี ก่อนทำเสมอ
- ๒) ความซื่อสัตย์ “สตุยเต เมวชนเต” แปลว่า ความสัตย์นำไปสู่ชัยชนะทั้งปวง

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑) นางบุญเชียง ทัพพนเตียร นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภออุทุมพร
- ๒) นางสาวงามตา สุกุลหงส์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภออุทุมพร
- ๓) นางสาวต้องตา บัวเขียว นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ สำนักงานเกษตรอำเภออุทุมพร
- ๔) นายณรงค์ บรรทัดจันทร์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สำนักงานเกษตรอำเภออุทุมพร
- ๕) นางสาวอรสา ทับพันธ์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภออุทุมพร
- ๖) นางสาวตรัยรัตน์ สัมพลับ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภออุทุมพร
- ๗) นางสาววาสนา แสงกุดเรือ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภออุทุมพร

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

กระบวนการถอดบทเรียน

ดำเนินโดยการทบทวนประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุ วิธีการ และผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้อง ความสำเร็จ เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในอนาคต โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย: ต้องการองค์ความรู้เรื่องการทำนาข้าวระบบอินทรีย์
๒. เลือกวิธีการถอดบทเรียน: ใช้วิธีการสอบถามข้อมูลโดยการเล่าเรื่องจากเกษตรกรต้นแบบ พร้อมทั้งมีการเรียบเรียงลำดับตามขั้นตอนการปฏิบัติการในแปลงข้าว
๓. รวบรวมข้อมูล: เก็บข้อมูล ทั้งข้อมูลที่เป็นรูปธรรมและข้อมูลเชิงความรู้สึก
๔. วิเคราะห์ข้อมูล: วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมมา เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ของการทำนาข้าวอินทรีย์
๕. สรุปและนำเสนอผล: สรุปบทเรียนที่ได้จากการวิเคราะห์ และนำเสนอผลการถอดบทเรียนในรูปแบบต่างๆ เช่น รายงาน การเล่าเรื่อง หรือการนำเสนอในที่ประชุม
๖. นำไปปรับปรุงและพัฒนา: นำบทเรียนที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการทำงานในอนาคต เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียน:

- การตั้งคำถาม:



ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรต้นแบบตอบข้อซักถามแบบอิสระ และสะท้อนความคิดและประสบการณ์

- การเล่าเรื่อง (Storytelling):



การเล่าประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมของ เกษตรกรต้นแบบ ศพก. ที่เป็นผลสำเร็จ

- การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion):



การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองร่วมกัน

- การใช้แผนภาพความคิด (Mind Mapping):



การวาดแผนภาพเพื่อจัดระเบียบความคิดและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูล

- เทคนิค AAR (After Action Review):



การทบทวนหลังจากการถอดบทเรียน เพื่อเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้น และนำไปปรับใช้ในประเด็นที่
ต้องการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียน เป็นการพูดคุยเล่าเรื่อง โดยเกษตรกรรูปแบบไม่มีการบันทึกขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมไว้เป็นลำดับขั้นตอน จึงต้องมีการแจกแจง ขั้นตอน และวิธีการในการดำเนินกิจกรรม ใน ศพก.

*****หมายเหตุ** ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

